

Asia C-623/23 [Melbán]ⁱ

**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä**

Jättämispäivä:

6.10.2023

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Juzgado de lo Social nro 3 de Pamplona (Espanja)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

21.9.2023

Kantaja:

UV

Vastaaja:

Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS)

Pääasian oikeudenkäynnin kohde

Vanhuuseläke – Eläkkeen lisä, jota maksetaan eläkkeensaajille, joilla on lapsia –
Miespuolisen eläkkeensaajan esittämä eläkkeen lisää koskeva hakemus

Ennakkoratkaisupyynnön kohde ja oikeudellinen perusta

SEUT 267 artikla – Tulkintaa koskeva ennakkoratkaisupyynnö – Direktiivi
79/7/ETY – Miesten ja naisten tasa-arvoinen kohtelu sosiaaliturvaa koskevissa
kysymyksissä – Eläkkeen lisä, jota maksetaan eläkkeensaajille, joilla on lapsia –
Lisän myöntäminen kaikille naispuolisille eläkkeensaajille – Edellytykset, joita
asetetaan miespuolisille eläkkeensaajille – Välitön syrjintä – Mahdolliset
perustelut – Seuraukset, joita aiheutuu siitä, että syrjintä mahdollisesti todetaan
tuomioistuimessa

ⁱ Tämän asian nimi on kuvitteellinen nimi. Se ei vastaa oikeudenkäynnin minkään asianosaisen todellista nimeä.

Ennakkoratkaisukysymykset

- 1) Onko miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen asteittaisesta toteuttamisesta sosiaaliturvaa koskevissa kysymyksissä 19.12.1978 annettua neuvoston direktiiviä 79/7/ETU tulkittava siten, että yleisen sosiaaliturvalain (Ley General de Seguridad Social) 60 §:ään sisältyvän kaltainen kansallinen oikeussääntö ei ole direktiivin 1 ja 4 artiklassa vahvistetun kaiken sukupuoleen perustuvan syrjinnän kieltävän tasa-arvoisen kohtelun periaatteen mukainen, kun siinä vahvistetaan otsikolla ”Maksuperusteisten eläkkeiden lisä miesten ja naisten eläkkeiden määrien välisen eron supistamiseksi” oikeus maksuperusteisten vanhuuseläkkeiden ja pysyvän työkyvyttömyyden perusteella maksettavien eläkkeiden lisään naisille, joilla on biologisia tai adoptoituja lapsia ja joille suoritetaan kyseisiä eläkkeitä, ilman mitään muita edellytyksiä ja riippumatta heidän eläkkeidensä määrästä, mutta tätä oikeutta ei myönnetä samoin edellytyksin miehille, jotka ovat samassa tilanteessa, koska heiltä edellytetään vanhuuseläkkeen tai pysyvän työkyvyttömyyden perusteella maksettavan eläkkeen lisän saamiseksi, että on ollut tiettyjä vakuutusmaksukausia, joiden aikana vakuutusmaksuja ei ollut heidän osaltaan suoritettu tai maksut olivat olleet pienempiä lasten syntymän tai adoption jälkeen, ja konkreettisesti siinä tapauksessa, että lapset ovat syntyneet tai heidät on adoptoitu 31.12.1994 mennessä, että vakuutusmaksuja on heidän osaltaan suorittamatta yli 120 päivän ajalta ajanjaksona, joka alkaa yhdeksän kuukauden kuluessa ennen lapsen syntymää ja päättyy kolmen vuoden kuluttua kyseisestä päivämäärästä, tai, mikäli kyseessä on adoptio, ajanjaksona, joka alkaa tuomioistuimen adoption vahvistamisesta tekemän päätöksen päivämäärästä ja päättyy kolmen vuoden kuluttua kyseisestä päivämäärästä, sillä edellytyksellä, että myönnettyjen eläkkeiden määrien summa on pienempi kuin naiselle kuuluvien eläkkeiden summa ja, jos lapset ovat syntyneet tai heidät on adoptoitu 1.1.1995 lukien, että syntymää tai adoption vahvistamista koskevaa tuomioistuimen päätöstä seuraavien 24 kuukauden vakuutusmaksuperusteiden summa on yli 15 prosenttia pienempi kuin sitä välittömästi edeltäneiden 24 kuukauden summa, ja vielä sillä edellytyksellä, että myönnettyjen eläkkeiden summien määrä on pienempi kuin naiselle kuuluvien eläkkeiden summa?
- 2) Edellytetäänkö miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen asteittaisesta toteuttamisesta sosiaaliturvaa koskevissa kysymyksissä 19.12.1978 annetussa neuvoston direktiivissä 79/7/ETY seurauksena syrjinnästä, joka perustuu eläkkeen lisän epäämiseen miespuoliselta eläkkeensaajalta, että hänelle myönnetään vanhuuseläkkeen lisä, vaikka LGSS:n 60 §:ssä vahvistetaan, että eläkkeen lisä voidaan myöntää vain toiselle vanhemmista, ja onko samalla niin, että eläkkeen lisän myöntäminen miespuoliselle eläkkeensaajalle ei saa johtaa unionin tuomioistuimen tuomion vaikutuksesta ja sillä perusteella, että

kansallinen sääntely ei vastaa direktiiviä, siihen, että naispuoliselle vanhuuseläkkeen saajalle myönnetty eläkkeen lisä poistetaan, jos hän täyttää lakisääteiset edellytykset eli on yhden tai useamman lapsen äiti?

Unionin oikeussäännöt, joihin vedotaan

- SEUT 157 artiklan 4 kohta.
- Euroopan unionin perusoikeuskirja, 20, 21, 23 ja 34 artikla.
- Miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen asteittaisesta toteuttamisesta sosiaaliturvaa koskeissa kysymyksissä annettu direktiivi 79/7/ETY, johdanto-osan kolmas perustelukappale sekä 1 artikla, 3 artiklan 1 kohta, 4 artikla ja 7 artiklan 1 kohdan c alakohta.

Kansalliset oikeussäännöt, joihin vedotaan

Espanjan perustuslaki, 9 §:n 2 momentti (viranomaisten on edistettävä tasa-arvoa) ja 14 § (tasa-arvoperiaate).

Naisten ja miesten tosiasiallisesta tasa-arvosta 22.3.2007 annettu laki (Ley Orgánica 3/2007, de 22 de marzo, para la igualdad efectiva de mujeres y hombres), 3 ja 4 § sekä 11 §:n 1 momentti.

Yleinen sosiaaliturvalaki (Ley General de la Seguridad Social) (konsolidoitu versio, sellaisena kuin se on hyväksytty 30.10.2015 annetulla kuninkaan asetuksella 8/2015 (Real Decreto Legislativo 8/2015), BOE nro 261, 31.10.2015; jäljempänä LGSS), sellaisena kuin se on muutettuna 2.2.2021 annetulla kuninkaan asetuksella (Real Decreto-ley 3/2021).

LGSS:n **60 §:ssä**, jossa säädetään niin sanotusta ”maksuperusteisten eläkkeiden lisästä miesten ja naisten eläkkeiden määrien välisen eron supistamiseksi”, vahvistetaan seuraavaa:

”1. Naisilla, joilla on yksi tai useampi lapsi ja jotka saavat maksuperusteista vanhuuseläkettä, pysyvän työkyvyttömyyden perusteella maksettavaa eläkettä tai leskeneläkettä, on oikeus jokaisesta lapsesta suoritettavaan eläkkeen lisään, joka perustuu vaikutukseen, joka sukupuolten välisillä eroilla yleisesti on sosiaalivakuutuksesta naisille maksettavien maksuperusteisten eläkkeiden määrään. Oikeus eläkkeen lisään jokaisesta lapsesta myönnetään naiselle tai säilyy hänellä sillä edellytyksellä, että toinen vanhempi ei hae eläkkeen lisää tai että sitä ei hänelle myönnetä, ja jos tämä toinen vanhempi on myös nainen, lisä myönnetään sille, jonka yleisten eläkkeiden summa on pienempi.

Jotta miehillä voisi olla oikeus eläkkeen lisään, jonkin seuraavista edellytyksistä on täyttyvä:

- a) Asianomaiselle on myönnetty leskeneläke yhteisten lasten toisen vanhemman kuoleman perusteella, sillä edellytyksellä, että jollakulla heistä on oikeus orvoneläkkeeseen.
- b) Asianomainen saa maksuperusteista vanhuuseläkettä tai pysyvän työkyvyttömyyden perusteella maksettavaa eläkettä, ja hänen ammatillinen uransa on keskeytynyt tai hidastunut lapsen syntymän tai adoption yhteydessä seuraavin edellytyksin:
 1. Jos lapset ovat syntyneet tai heidät on adoptoitu viimeistään 31.12.1994, vakuutusmaksuja täytyy olla asianomaisen osalta suorittamatta yli 120 päivän ajalta ajanjaksona, joka alkaa yhdeksän kuukauden kuluessa ennen lapsen syntymää ja päättyy kolmen vuoden kuluttua kyseisestä päivämäärästä, tai, mikäli kyseessä on adoptio, ajanjaksona, joka alkaa tuomioistuimen adoption vahvistamisesta tekemän päätöksen päivämäärästä ja päättyy kolmen vuoden kuluttua kyseisestä päivämäärästä, sillä edellytyksellä, että myönnettyjen eläkkeiden määrien summa on pienempi kuin naiselle kuuluvien eläkkeiden summa.
 2. Jos lapset ovat syntyneet tai heidät on adoptoitu 1.1.1995 tai sen jälkeen, syntymää tai adoption vahvistamista koskevaa tuomioistuimen päätöstä seuraavien 24 kuukauden vakuutusmaksuperusteiden summan on oltava yli 15 prosenttia pienempi kuin sitä välittömästi edeltäneiden 24 kuukauden summan, minkä lisäksi edellytetään, että myönnettyjen eläkkeiden summien määrä on pienempi kuin naiselle kuuluvien eläkkeiden summa.

--

 2. Eläkkeen lisän myöntäminen toiselle vanhemmalle edellyttää, että ensimmäiselle vanhemmalle jo myönnetty eläkkeen lisä on rauennut --.
 3. Tämä eläkkeen lisä on kaikissa yhteyksissä oikeudelliselta luonteeltaan maksuperusteinen yleinen eläke.

Lapsikohtainen eläkkeen lisän määrä vahvistetaan vastaavassa valtion yleisessä talousarvioissa (Ley de Presupuestos Generales del Estado). --.

Eläkkeen lisän määrää ei oteta huomioon sovellettaessa eläkkeiden ylärajaa --.”

LGSS:n **37. lisäsäännöksessä** vahvistetaan seuraavaa:

”Miesten ja naisten eläkkeiden määrien välisen eron supistamiseksi suoritettavan maksuperusteisten eläkkeiden lisän ajallinen laajuus.

1. Oikeus saada 60 §:ssä säädettyä miesten ja naisten eläkkeiden määrien välisen eron supistamiseksi suoritettavaa maksuperusteista eläkkeiden lisää

säilyy siltä osin kuin edellisenä vuonna kertyneiden miesten ja naisten vanhuuseläkkeiden määrien välinen ero on yli 5 prosenttia.

2. Tätä lakia sovellettaessa miesten ja naisten vanhuuseläkkeiden määrien välisellä erolla tarkoitetaan prosenttilukua, joka vastaa miehille ja naisille vuoden aikana kertyneiden maksuperusteisten vanhuuseläkkeiden määrien keskiarvojen välistä eroa.

– –”.

Yhteenveto tosiseikoista ja menettelystä pääasiassa

- 1 Kantaja on vanhuuseläkkeellä oleva vuosina 1991 ja 1994 syntyneiden lasten isä. Hänen saamansa vanhuuseläke on pienempi kuin näiden lasten äidin saama vanhuuseläke.
- 2 Kantaja haki Instituto Nacional de la Seguridad Socialilta (kansallinen sosiaaliturvalaitos, jäljempänä INSS) LGSS:n 60 §:ssä tarkoitettua miesten ja naisten eläkkeiden määrien välisen eron supistamiseksi suoritettavaa maksuperusteisten eläkkeiden lisää (jäljempänä riidanalainen eläkkeen lisä).
- 3 INSS teki päätöksen, jolla riidanalainen eläkkeen lisä evättiin sillä perusteella, että kyseisessä pykälässä vahvistetut edellytykset eivät täyttyneet.
- 4 Tämän päätöksen jälkeen riidanalainen eläkkeen lisä myönnettiin näiden lasten äidille.
- 5 Kantaja on riitauttanut kyseisen päätöksen oikeusteitse, koska hän katsoo riidanalaista eläkkeen lisää koskevan sääntelyn olevan unionin oikeuden ja erityisesti miesten ja naisten tasa-arvoista kohtelua sosiaaliturvaa koskevissa kysymyksissä koskevan periaatteen vastainen. Kantaja näet väittää, että vaikka tämä lisä myönnetään kaikille naispuolisille eläkkeensaajille, joilla on lapsia, miespuolisille eläkkeensaajille, joilla on lapsia, asetetaan lisäedellytyksiä lisän saamiseksi.

Pääasian asianosaisten keskeiset perustelut

- 6 INSS katsoo, että lisää koskeva sääntely täyttää 79/7/ETY vaatimukset, erityisesti vaatimukset, jotka on asetettu sen 4 artiklan 1 kohdassa ja 7 artiklan 1 kohdan b alakohdassa, ja sillä korjataan lisää koskeva puutteellinen sääntely, jonka perusteella unionin tuomioistuin antoi 12.12.2019 tuomion Instituto Nacional de la Seguridad Social (Äitien lisäeläke), C-450/18, EU:C:2019:105 (jäljempänä tuomio C-450/18). INSS vetoaa myös riidanalaista eläkkeen lisää koskevan sääntelyn hyväksyttävään tavoitteeseen ja oikeasuhteisuuteen ja korostaa, että se kuvastaa naisten alisteista tilannetta työmarkkinoilla, sillä he ovat perinteisesti huolehtineet pääasiallisesti lasten hoitamisesta. Se lisää, että siinä jätetään

kuitenkin mahdollisuus saada eläkkeen lisä isille, jotka osoittavat vakuutusmaksuhistorialleen aiheutuneen vahinkoa lapsensa syntymän tai adoption yhteydessä, koska he ovat ottaneet nämä hoitotehtävät itselleen. INSS korostaa niin ikään uuden taloudellisen lisän ajallista ulottuvuutta, joka liittyy siihen, että saavutetaan tavoite supistaa miesten ja naisten maksuperusteisten eläkkeiden määrien välinen ero alle 5 prosenttiin. INSS väittää lopuksi, että mikäli todettaisiin, että riidanalaista eläkkeen lisää koskeva sääntely merkitsee direktiivissä 79/7 tarkoitettua sukupuoleen perustuvaa syrjintää, eläkkeen lisän myöntämisestä kantajalle pitäisi seurata äidille jo myönnetyn lisän raukeaminen, koska tämän eläke on suurempi kuin isän.

- 7 Kantaja perustelee, että edellä mainittua eläkkeen lisää koskeva sääntely on unionin oikeuden, erityisesti miesten ja naisten tasa-arvoista kohtelua sosiaaliturvaa koskevissa kysymyksissä koskevan periaatteen vastainen ja että voimassa oleva LGSS:n 60 § ei korjaa aikaisempaa sääntelyä, jonka unionin tuomioistuin totesi unionin oikeuden vastaiseksi tuomiossa C-450/18.

Yhteenveto ennakkoratkaisupyyntöjen perusteista

Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys

- 8 Kantajalla, joka on kahden lapsen isä ja joka saa pienempää eläkettä kuin heidän äitinsä, ei ole oikeutta eläkkeen lisään, koska hän ei ole osoittanut, että vakuutusmaksuja olisi ollut hänen osaltaan suorittamatta yli 120 päivän ajalta ajanjaksona, joka alkaa yhdeksän kuukauden kuluessa ennen lasten syntymää ja päättyy kolmen vuoden kuluttua kyseisestä päivämäärästä, kuten LGSS:n 60 §:ssä edellytetään.
- 9 Riidanalainen eläkkeen lisä sisältyy direktiivin 79/7 soveltamisalaan, koska se kuuluu sellaiseen oikeudelliseen järjestelyyn, jolla suojataan yhtä sen 3 artiklan 1 kohdassa mainittua tapausta eli ikääntymistä tai vanhuutta vastaan, ja se on suoraan ja tosiasiallisesti yhteydessä turvaa, jota annetaan tällaisen tapauksen varalta, kuten tuomiossa C-450/18 todettiin.
- 10 On kiistatonta, että eläkkeen lisää saavia ihmisiä kohdellaan eri tavoin sen mukaan, ovatko he miehiä vai naisia. Kansallisessa oikeussäännössä kohdellaan epäedullisemmin miespuolisia eläkkeensaajia, joilla on biologisia tai adoptoituja lapsia. Tämä sukupuoleen perustuva epäedullisempi kohtelu saattaa merkitä direktiivin 79/7 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua välitöntä syrjintää.
- 11 Näin ollen on tutkittava, onko tämä erilainen kohtelu perusteltavissa.
- a) Perustelu, jossa nojaututaan miesten ja naisten eläkkeiden määrien väliseen eroon yleisesti tai lasten hoitoon ja huolenpitoon tehtävänä, josta vastaavat enimmäkseen naiset

On epäselvää, onko erilaista kohtelua pidettävä perusteltuna, kun otetaan huomioon se yleisesti tunnettu seikka (kaikkien osapuolten hyväksymien ja muutoinkin yleisesti tunnettujen tilastotietojen perusteella), että Espanjassa perhe- ja työelämän yhteensovittaminen sekä lasten hoitaminen, huolenpito ja kasvatukseen kuuluvat suurimmaksi osaksi naisille. On kiistatonta, että työelämässä vallitsee perinteisesti ja rakenteellisesti naisten syrjintää, koska he vastaavat lasten hoitamisesta.

Tämä seikka johtaa usein siihen, että naisten ammatilliselle uralle ja heidän sosiaalivakuutusjärjestelmään suorittamiensa vakuutusmaksujen osuudelle aiheutuu vahinkoa, mikä johtaa vakuutusmaksujen aukkoihin niiden ajanjaksojen aikana, jona he huolehtivat alaikäisistä lapsistaan, tai pienempiin vakuutusmaksuihin verrattuna maksuosuuksiin, joita miehet suorittavat vakuutusmaksuillaan. Tämä vaikuttaa viime kädessä siten, että miesten ja naisten eläkkeet eroavat toisistaan Espanjan eläkejärjestelmässä (seikka, joka on niin ikään yleisesti tunnettu ja jonka asianosaiset myöntävät).

Tässä yhteydessä Espanjan lainsäätäjät perusteli riidanalaista eläkkeen lisää sillä, että naisia on perinteisesti ja rakenteellisesti syrjitty työmarkkinoilla sen vuoksi, että he huolehtivat lapsista. Espanjan lainsäätäjän mukaan äitiys vaikuttaa ratkaisevalla tavalla naisen työelämän polkuun hänen ammatillisella urallaan, ja tämä on yksi, ellei kaikkein tärkein syy miesten ja naisten eläkkeiden väliseen eroon: mitä suurempi on lasten lukumäärä, sitä pienempi on vakuutusmaksuvuosien lukumäärä, sitä pienempi on kokoaikaisten tai vastaavien sopimusten osuus ja sitä pienempi on viime kädessä myönnetty eläke. Espanjan lainsäätäjät lisäävät, että tarkoituksena on korvata vahinko, jota naisille, jotka nyt jäävät eläkkeelle, on aiheutunut koko ammatillisen uransa aikana, eli korvata menneisyydessä aiheutunut vahinko, ja että se sopii tästä syystä täysimääräisesti yhteen työmarkkinoilla tällä hetkellä vallitsevia epäyhdenvertaisuuksia ja lasten hoitoon liittyvien tehtävien jakautumista korjaavan kunnianhimoisen tasa-arvopolitiikan kehityksen kanssa ja vastaa sitä. Tämän näkemyksen mukaisesti uuden taloudellisen lisän ajallinen ulottuvuus liittyy siihen, että saavutetaan tavoite supistaa miesten ja naisten maksuperusteisten vanhuuseläkkeiden välinen ero alle 5 prosenttiin.

Tätä oikeussäännön perustelua vastaan on kuitenkin väitettävä, että riidanalaista eläkkeen lisää sääntelevän lainsäädännön mukaan lisää myönnetään naisille riippumatta tosiasiallisesta vaikutuksesta, joka äitiydestä tai adoptiosta on aiheutunut heidän ammatilliselle uralleen, ja heidän eläkkeensä määrästä ja maksuosuudesta, joka on suoritettu maksamalla vakuutusmaksuja sosiaaliturvajärjestelmään. Riidanalaisen lisän saamiseksi naisilta ei edellytetä vakuutusmaksujen aukkoja eikä sitä, että vakuutusmaksut olisivat pienempiä kuin ne, joita miehet ovat voineet suorittaa työuransa aikana yleisesti tai tiettyinä ajanjaksoina lapsen syntymän tai adoption yhteydessä.

Riidanalainen eläkkeen lisä myönnetään lisäksi kaikille naisille, jotka pääsevät vanhuuseläkkeelle tai saavat eläkkeen pysyvän työkyvyttömyyden perusteella,

heidän saamansa eläkkeen määrän lisäksi. Tämä lisä myönnetään näet naisille, vaikka heidän eläkkeensä olisi sosiaaliturvajärjestelmän keskiarvoa suurempi tai vaikka he saisivat laissa säädettyä suurinta mahdollista eläkettä.

Nyt käsiteltävässä asiassa äidin saama vanhuuseläke on suurempi kuin kantajan. Kantajalla ei ole kuitenkaan oikeutta riidanalaiseen eläkkeen lisään, koska vakuutusmaksuja ei ole hänen osaltaan suorittamatta yli 120 päivän ajalta ajanjaksona, joka alkaa yhdeksän kuukauden kuluessa ennen hänen lastensa syntymää ja päättyy kolmen vuoden kuluttua kyseisestä päivämäärästä.

Riidanalaisen eläkkeen lisän automaattinen myöntäminen naisille ei myöskään edellytä, että osoitettaisiin asianomaisen asianmukaisesti vastanneen syntyneiden tai adoptoitujen lasten hoidosta ja huolenpidosta tai että hän olisi käyttänyt oikeuksiaan työ- ja perhe-elämän yhteensovittamiseen, kuten tehnyt lyhennettyä työaika tai ottanut vapaata, joka liittyisi hoitoon ja huolenpitoon, tai että hänen työuralleen tai ammatilliseen uralleen olisi aiheutunut menetyksiä tai vahinkoa.

INSS:n esittämien tilastotietojen mukaan riidanalaisen eläkkeen lisän voimaantulosta alkaen on myönnetty 326 593 vanhuuseläkkeen ja pysyvän työkyvyttömyyseläkkeen perusteella maksettavan eläkkeen lisää. Ilmoitetusta kokonaismäärästä 279 910 oli naispuolisille eläkkeensaajille myönnettyjä lisiä ja 46 683 miespuolisille eläkkeensaajille myönnettyjä lisiä. Lisän saaneiden naispuolisten eläkkeensaajien kokonaismäärästä 8 920:llä vanhuuseläkkeet saavuttivat lakisääteisen enimmäiseläkkeen rajan, ja siihen lisätään lisän määrä; miehille myönnettyjen vanhuuseläkkeiden lisän osalta enimmäiseläkkeen saavutti 1 402 eläkkeensaajaa. Nämä tiedot osoittavat, että miehillä on suurempia vaikeuksia täyttää edellytykset, joiden perusteella he voivat saada riidanalaisen lisän.

Näissä olosuhteissa on epävarmaa, voidaanko miesten ja naisten eläkkeiden määrien välistä eroa yleisesti tai sitä kiistatonta seikkaa, että suurimmaksi osaksi naiset vastaavat alaikäisten hoito- ja huolenpitotehtävistä ja käyttävät oikeuksiaan työ- ja perhe-elämän yhteensovittamiseen, pitää hyväksyttävänä ja oikeasuhteisina syinä, joiden perusteella voidaan ottaa käyttöön oikeudellinen järjestely kaikkien naisten eduksi positiivisena toimenpiteenä, joka merkitsee sitä, että eläkkeiden lisä myönnetään automaattisesti riippumatta niiden vakuutusmaksujen määrästä, jotka on suoritettu lapsen syntymän tai adoption jälkeisinä ajanjaksoina, ja vaikka vakuutusmaksuissa ei ole aukkoja (ei poistumista työmarkkinoilta eikä palkan vähennystä), kun puolestaan miesten osalta eläkkeen lisän myöntäminen edellyttää aukkoa vakuutusmaksuissa tai pienempiä vakuutusmaksuja ajanjaksoina, jotka seuraavat välittömästi lapsen syntymää tai adoptiota, siinäkin tapauksessa, että heidän eläkkeensä määrä on sosiaaliturvajärjestelmän keskiarvoa pienempi.

b) Perustelu, jossa nojaututaan siihen, että naisille on aiheutunut vahinkoa heidän ammatillisen uransa aikana, vaikka tällaista vahinkoa ei aiheutuisi ajankohtana, jona he siirtyvät eläkkeelle

On epäselvää, voidaanko syrjintää perustella sillä, että Espanjan lainsäätäjän mukaian ”tarkoituksena on korvata vahinko, jota naisille, jotka nyt jäävät eläkkeelle, on aiheutunut koko ammatillisen uransa aikana, eli korvata menneisyydessä aiheutunut vahinko”, eli onko erityisesti esitettävä oikeudellinen tulkinta, jossa otetaan huomioon sukupuolinäkökulma, koska naisten ja miesten tasa-arvoinen kohtelu on oikeusjärjestyksen perustavanlaatuisen periaate, ja jossa otetaan huomioon tasa-arvoperiaatteen läpileikkaavuus.

c) Perustelu, jonka mukaan naisia on suojeltava vanhempina ja äitiyden perusteella

Kuten aikaisempaan lainsäädäntöön, jonka unionin tuomioistuin totesi direktiivin 79/7 vastaiseksi tuomiossaan C-450/18, voimassa olevaan LGSS:n 60 §:ään ei sisälly mitään seikkaa, joka osoittaisi yhteyden riidanalaisen eläkkeen lisän myöntämisen ja äitiysloman käyttämisen tai sellaisten haittojen välillä, joita naisen uralle aiheutuu sen vuoksi, että hän on keskeyttänyt työskentelynsä synnytyksestä seuranneen ajanjakson ajaksi.

Todettakoon erityisesti, että kyseinen eläkkeen lisä myönnetään naisille, jotka ovat adoptoineet lapsen, mikä merkitsee sitä, että kansallisen lainsäätäjän tarkoituksena ei ollut rajoittaa LGSS:n 60 §:n soveltamista siten, että se sisältäisi vain synnyttäneiden naisten biologisen tilan suojelun.

Tässä säännöksessä ei myöskään edellytetä, että naiset olisivat tosiasiallisesti luopuneet työskentelystä ajankohtana, jona he saivat lapsensa, mistä syystä edellytys, jonka mukaan heidän olisi pitänyt jäädä äitiyslomalle, ei täyty. Tilanne on tällainen konkreettisesti silloin, kun nainen on synnyttänyt ennen tuloaan työmarkkinoille.

Ei siis vaikuta siltä, että uusi eläkkeen lisä kuuluisi direktiivin 79/7 4 artiklan 2 kohdassa vahvistetun poikkeuksen soveltamisalaan.

d) Perustelu, jonka mukaan eläkkeiden lisä, joka myönnetään lapsia kasvattaneille henkilöille vanhuuseläkejärjestelmään kuuluvana etuutena, ja oikeus etuuksiin jaksoilta, joiden aikana työnteko on ollut keskeytyneenä lasten kasvattamisen vuoksi, eivät kuulu direktiivin 79/7 soveltamisalaan

On epävarmaa, onko mahdollista soveltaa direktiivin 79/7 7 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädettyä poikkeusta, jonka mukaan direktiivi ei rajoita jäsenvaltioiden oikeutta jättää sen soveltamisalan ulkopuolelle lapsia kasvattaneille henkilöille myönnettäviä, vanhuuseläkejärjestelmään kuuluvia etuuksia ja oikeutta etuuksiin jaksoilta, joiden aikana työnteko on ollut keskeytyneenä lasten kasvattamisen vuoksi.

Unionin tuomioistuin totesi kuitenkin tuomiossaan C-450/18, että direktiivin 79/7 7 artiklan 1 kohdan b alakohtaa ei sovelleta kyseisessä tuomiossa riidanalaisen eläkkeen lisän kaltaiseen etuuteen, ja vaikuttaa siltä, että sama vastaus voitaisiin

antaa nyt käsiteltävän eläkkeen lisän osalta LGSS:n 60 §:n uuden sanamuodon perusteella.

e) Perustelu, jossa nojaututaan SEUT 157 artiklan 4 kohdassa tarkoitettuun positiiviseen toimenpiteeseen

On epävarmaa, voisiko eläkkeen lisä kuulua positiivisiin toimenpiteisiin, jotka hyväksytään SEUT 157 artiklan 1 kohdan nojalla.

Kuten tuomiossa C-450/18 kuitenkin todetaan, että ”mainittua määräystä ei kuitenkaan voida soveltaa LGSS:n 60 §:n 1 momentin kaltaiseen kansalliseen sääntökseen, koska kyseessä olevalla eläkkeen lisällä ainoastaan myönnetään naisille lisäetuus eläkkeen myöntämishetkellä – esimerkiksi tilanteessa, jossa on kyse pysyvistä työkyvyttömyydestä – puuttumatta ongelmiin, joita naisille voi ilmetä heidän ammattiuransa aikana, eikä se näytä kompensoivan naisten urakehitykselle aiheutuvia haittoja auttamalla heitä urallaan ja näin toteuttavan miesten ja naisten välistä täyttä tosiasiallista tasa-arvoa työelämässä”.

Vaikuttaa siltä, että samaa päättelyä voitaisiin soveltaa LGSS:n 60 §:n uuden sanamuodon mukaisen riidanalaisen eläkkeen lisän osalta.

Toinen ennakkoratkaisukysymys

- 12 Siltä varalta, että unionin tuomioistuin toteaisi, että riidanalaisista eläkkeen lisää koskeva sääntely ei ole miesten ja naisten tasa-arvoista kohtelua sosiaaliturvaa koskevissa kysymyksissä koskevan periaatteen mukainen, herää toinen epäily, joka koskee tällaisen toteamuksen vaikutuksia.
- 13 LGSS:n 60 §:ssä säädetään, että eläkkeen lisä kuuluu vain yhdelle oikeudenhaltijalle, eli se voidaan myöntää vain toiselle vanhemmissa. Lisäksi siinä tapauksessa, että eläkkeensaaja on mies, lisän saamisen edellytyksenä on se, että miehen eläke on pienempi kuin äidin samaa eläke.
- 14 Näin ollen on epävarmaa, edellyttävätkö direktiivin 79/7 tehokas vaikutus ja syrjintäkiellon periaatteen noudattaminen sitä, että riidanalainen lisä myönnetään myös sitä hakevalle miespuoliselle eläkkeensaajalle siitä huolimatta, että se voidaan kansallisen lainsäädännön mukaan myöntää vain toiselle vanhemmista.
- 15 Koska samaan aikaan naispuolisella eläkkeensaajalla on tässä tapauksessa oikeus lisään, koska hän täyttää lakisääteiset edellytykset, on epävarmaa, onko miespuolisen eläkkeensaajan syrjintä, jos unionin tuomioistuin sen toteaa, esteenä sille, että oikeus riidanalaiseen lisään säilyisi molempien vanhempien osalta, vaikka kansallisessa laissa säädetään, että se voidaan myöntää vain toiselle heistä.
- 16 Jos kansallista säännöstä sovelletaan tässä tapauksessa, eläkkeen lisän myöntäminen kantajalle merkitsisi sitä, että naispuolinen eläkkeensaaja menettäisi hänelle myönnetyn lisän, koska hänen eläkkeensä on suurempi kuin miehen.

- 17 Jos toisaalta riidanalainen eläkkeen lisä myönnettäisiin vain eläkkeensaajalle, jonka eläke on pienempi, unionin tuomioistuimien tuomiolla, jolla todettaisiin syrjivä kohtelu, ei olisi tehokasta vaikutusta. Lisäksi kansallisessa säännöksessä, jonka mukaan eläkkeen lisä on myönnettävä vain henkilölle, jolla on pienempi eläke, viitataan tapaukseen, jossa on kaksi vanhempaa, jotka täyttävät lakisääteiset vaatimukset sen saamiseksi. Sitä ei voida näin ollen soveltaa, kun tämä lisä myönnetään isälle, joka ei täytä kyseisessä säännöksessä vahvistettuja edellytyksiä.

TYÖASIAKIRJA